

Hoofdstuk 3

Opstellen leesdoel en leesgedrag.

(

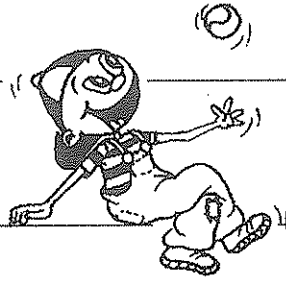
(

(

(

Les 1

Leesdoel: Waarom?

In hoofdstuk 2 was Ivo de bieb aan het opruimen.

Vandaag gaat Ivo zelf lezen.

Hij moet een spreekbeurt maken voor school.

Deze spreekbeurt gaat over: "Het bos."

In de bieb vond hij de volgende tekst:

(M. Luitwieler, 1981)

De dieren in het bos.

In het bos leven dieren.
Als je goed luistert,
kun je de vogels horen.
Soms zijn er in een groot bos
herten, wilde zwijnen en vossen.
In het bos zijn ook konijnen.
Zie je het eekhoortje op de tak?
Het eet een beukenootje.
De specht klopt met zijn snavel
tegen de boom.
De ekster en de houtduif
zijn ook bosvogels.
Op de bosgrond zie je
kleine dieren: kevers en mieren.
In de zomer kun je in het bos
ook vlinders en bijen zien.

1. Wat voor soort tekst is dit?

2. Waarom gaat Ivo deze tekst lezen?

Als je een tekst gaat lezen, om er wat van te leren, moet je die tekst heel precies lezen.

Je kunt dan geen stukken overslaan.

Als Ivo thuis komt ziet hij dat de nieuwe Taptoe er is:

(Gleever, 1999)

3. Wat voor soort tekst is dit?

4. Waarom gaat Ivo deze tekst lezen?

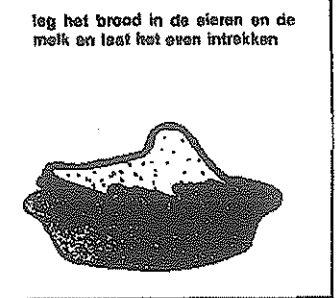
Ivo hoeft de Taptoe natuurlijk niet zo nauwkeurig te lezen.

Als hij een verhaaltje niet leuk vindt, kan hij het gewoon overslaan.

Als Ivo de Taptoe uit heeft is het 5 uur.
 Ivo wil iets lekkers gaan maken.
 Hij pakt een kookboek.
 Dit lijkt hem wel lekker:

Je hebt nodig: 6 sneeden oud wittebrood
 3 eieren
 ca. 100 gr. boter
 1/2 kopje melk

wentelteefjes

doe drie eieren in een diep bord en klop ze een beetje op 	voeg er het half kopje melk aan toe 	leg het brood in de eieren en de melk en laat het even intrekken
doe de eetlepel boter in een pan en laat ze smelten 	leg het brood in de pan en bak het aan beide kanten goed goud-geel 	doe alles op een bord en bestrooi het met suiker of bemeer het met jam

(M. Badelt en I. Nijkerk-Pieters, 1987)

5. Wat voor soort tekst is het?

.....

6. Waarom gaat Ivo deze tekst lezen?

.....

7. Hoe gaat Ivo deze tekst lezen, denk je?

Zal Ivo de tekst stap voor stap lezen?

Of zal hij stukken van de tekst overslaan?

.....

Les 2

Leesgedrag: Hoe?

In de vorige les hebben we gezien dat Ivo allerlei soorten teksten heeft gelezen. Hij las die teksten om verschillende redenen: om er iets van te leren, voor zijn plezier of om iets te maken.

Daardoor las hij die teksten ook op verschillende manieren: heel precies, gewoon zoals hij zelf wilde, of stap voor stap.

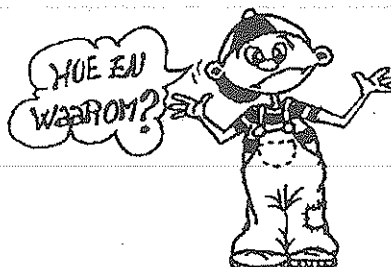
Hoe je een tekst moet lezen hangt dus af van waarom je een tekst wilt lezen.

Voordat je met het lezen van een tekst gaat beginnen moet je je altijd afvragen:

- *Wat is het voor soort tekst?*

- *Waarom ga ik deze tekst lezen? en*
- *Hoe ga ik deze tekst lezen?*

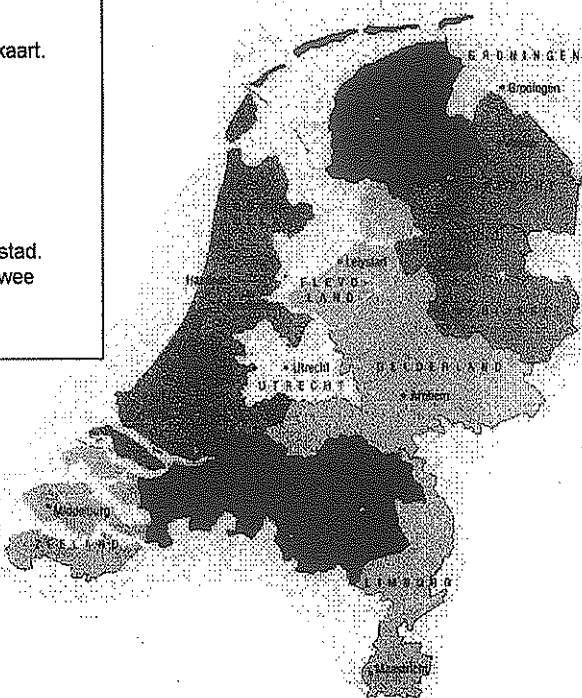
Deze vragen zetten we niet bij elke tekst neer.

Om je eraan te herinneren dat je jezelf de vragen wel moet stellen, staan deze plaatjes van Ivo bij de tekst.

Hier staat een tekst over Nederland.

Nederland.

Europa is een deel van de wereld.
Nederland is weer een stukje van Europa.
Ook Nederland is weer opgedeeld.
In twaalf stukken om precies te zijn.
We noemen zo'n deel een provincie.
De namen van de provincies zie je op de kaart.
In welke provincie woon jij?
De meeste provincies bestaan al eeuwen.
Dat kun je zien aan de grenzen.
Die lopen erg kronkelig.
Vaak lopen ze langs rivieren.
Er is ook een heel nieuwe provincie.
Weet jij welke dat is?
De provincies hebben allemaal een hoofdstad.
Maar waarom staan er in Noord-Holland twee
namen op de kaart?

(H. de Jong, 1992)

1. Wat is dit voor soort tekst?

.....

Stel dat je een toets hebt over Nederland.

Hoe zou je deze tekst dan gaan lezen?

Beantwoord de vragen maar:

2. Waarom ga ik deze tekst lezen?

.....

3. Hoe ga ik deze tekst lezen?

.....

Schaken.

Bij Madelief thuis staat een schaakspel op tafel.

Maar Roos weet niet wat dat is.

Madelief wel.

Haar moeder schaakt wel eens.

"Weet je niet eens hoe dat moet?" vraagt ze.

Roos schudt van nee.

"Nou," zegt Madelief. "Dat zijn de pionnen en dat is de koning.

De zwarten moeten de witte koning pakken.

De witten moeten de zwarte koning pakken."

"O ja," zegt Roos.

"Zullen we spelen?" vraagt Madelief.

"Goed," zegt Roos. "Wie begint?"

"Ik," zegt Madelief, "want ik speel met wit."

Ze gaan aan weerskanten van het bord zitten.

Roos achter de zwarte stukken, Madelief achter de witte.

Madelief schuift een pion naar voren en Roos ook.

Maar dan doet Madelief iets heel gek.

Ze pakt de pion van Roos en zet hem naast het bord.

"He, laat dat," roept Roos. "Die is van mij."

"Dat hoort zo," zegt Madelief.

Roos kijkt Madelief verbaasd aan.

"Ik geloof er niks van," zegt ze.

"'t Is toch zo."

Roos denkt na.

Het is een moeilijk spel.

Dan gaat haar hand plotseling heel ver naar voren.

Helemaal naar de overkant.

Ze pakt de witte koning en zet hem naast het bord.

"Zo," zegt ze. "Ik heb gewonnen."

Madelief is er even stil van.

"Dat mag niet," zegt ze.

Maar ze weet het niet zeker.

"Dat deed jij toch ook?"

Ja, dat was waar.

"Ik vindt er niks aan," schreeuwt Madelief en ze gooit alle stukken van het bord.

"Haha," lacht Roos, "Jij kan niet tegen je verlies."

"Oh, nee?" gilt Madelief. "Wacht, dan gaan we nou een partijtje vechten."

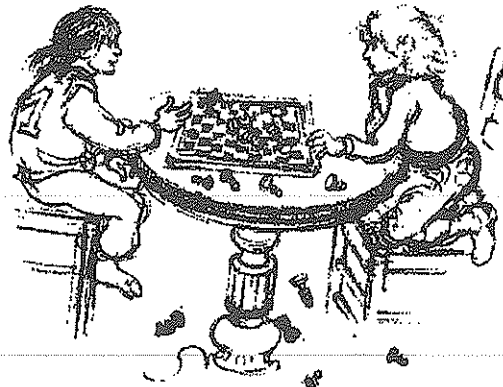
Ze geeft Roos een harde duw.

Roos valt op de grond.

Haar hoofd bonst op de vloer.

Ze huilt.

"Haha," roept Madelief, "je kan zelf niet tegen je verlies."

(G. Kuijer, 1997)

4. Wat is dit voor soort tekst?

.....

5. Waarom ga ik deze tekst lezen?

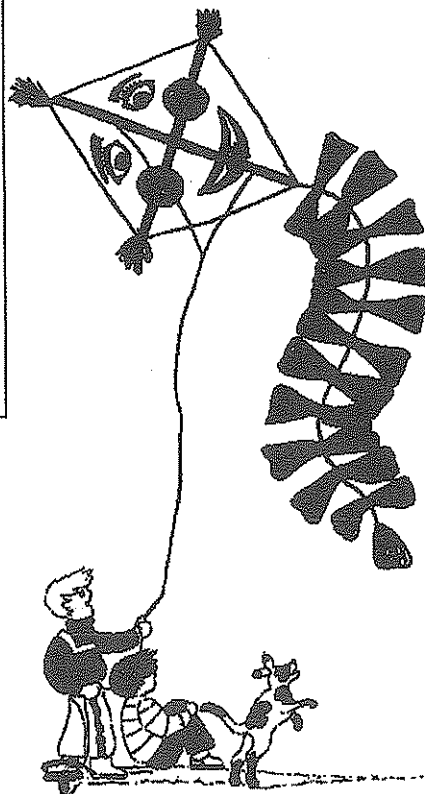
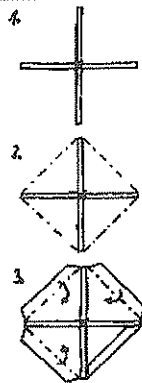
.....

6. Hoe ga ik deze tekst lezen?

.....

Een vlieger maken.

Je hebt twee latjes nodig, 7 mm dik, 10 mm breed en 50 cm lang, niet te zwaar stevig papier (60 x 60 cm) en 110 meter vlieger-touw. De latjes worden aan elkaar vastgemaakt, zoals je op de eerste tekening kunt zien. Dan span je het touw over de vier punten (2). Nu leg je het kruis op het papier. Knip de hoeken in, vouw het papier om en lijm het vast. Maak de kwast eraan vast, de staart en het vliegertouw. De staart moet 6 tot 10 meter lang zijn. Dat moet je gewoon uitproberen. Je kunt er altijd nog een stuk afknippen.

(Straub, 1983)

7. Wat is dit voor soort tekst?

.....

8. Waarom ga ik deze tekst lezen?

.....

9. Hoe ga ik deze tekst lezen?

.....

a

aaien (aaiide, heeft geaaid) Als je een dier aait, strijk je zachtjes met je handen over zijn vel.

aak (de aak - twee aken) Een aak is een platte vrachtboot. Aken varen op rivieren en kanalen. *Rijnak.*

aal (de aal - twee alen) Een aal is hetzelfde als een paling. Dat is een lange, dunne vis die op een slang lijkt.

aalmoes (de aalmoes - twee aalmoezen) Een aalmoes is geld dat je aan een bedelaar geeft.

aambeeld (het aambeeld - twee aambeelden) Een aambeeld is een blok ijzer. Een smid legt er zachte, gloeiende stukken ijzer op. Met een hamer slaat hij dat ijzer dan in de goede vorm.

aambeien (de aambeien, meervoud) Aambeien zijn buitjes bij het poepgaatje van een mens. Alleen volwassenen kunnen ze krijgen. Soms bloeden ze of doen ze pijn.

aanbevelen (beval aan, heeft aanbevolen) Als je iemand een boek aanbeveelt, zeg je: je moet dit boek lezen! Het is leuk!

aanbidden (aanbad, heeft aanbeden)
1 Mensen die een god aanbidden, geloven in die god. Ze bidden tot hem en vereren hem.
2 Als je iemand aanbidt, bewonder je hem heel erg. Maar dat doe je op een manier die nogal overdreven is. *Sita*

aanbidt Bart. Ze zit in de klas steeds naar hem te kijken.

aanbieden (bood aan, heeft aangeboden) Als je een ander iets aanbiedt, zeg je dat je het hem wilt geven. *Moeder bood de kinderen limonade aan.*

aanbieding (de aanbieding - twee aanbiedingen) In winkels zijn er vaak dingen in de aanbieding. Ze zijn dan goedkoper dan anders.

aanbranden (brandde aan, is aangebrand) Eten dat aanbrandt, wordt zwart en gaat vastzitten in de pan. Dit komt doordat het vuur te hoog staat. Aangebrand eten is niet lekker en ongezond.

aandacht (de aandacht) Als je aandacht voor iets hebt, let je er goed op. *De moeder geeft haar baby veel aandacht. Mag ik even jullie aandacht? - willen jullie even naar me luisteren?*

aandachtig Als je aandachtig kijkt of luistert, let je goed op. Je laat je niet afleiden.

aandenken (het aandenken) Een aandenken is een ding dat je bewaart. Als je het ziet moet je aan iets of aan iemand denken. *De foto is een leuk aandenken aan het schoolreisje.*

aandoening (de aandoening - twee aandoeningen) Een aandoening is een ziekte, meestal van een deel van je lichaam. *Maria had een poosje last van een oogaandoening.*

aandoenlijk Aandoenlijk betekent: zó lief, dat je er een warm gevoel van krijgt. *Jonge poesjes zijn aandoenlijk.*

aandringen (drong aan, heeft aangedrongen) Als je aandringt op iets, zeg je het telkens. Je wilt graag dat het gebeurt. *Oma drong erop aan dat we nog een kopje soep aten.*

(M. Verburg en M Huijgen, 1994)

10. Wat is dit voor soort tekst?

.....

11. Waarom ga ik deze tekst lezen?

.....

12. Hoe ga ik deze tekst lezen?

.....

Les 3

Nog eens oefenen.

We hebben geleerd dat je jezelf voor het lezen een paar vragen moet stellen.

Kijk nu eens naar de volgende teksten.

Voor en na de teksten staan een paar vragen.

Beantwoord ze maar.

1. Wat is dit voor soort tekst?

.....

2. Waarom ga ik deze tekst lezen?

.....

3. Hoe ga ik deze tekst lezen?

.....

Ga nu de tekst lezen.

De televisie.

Op de televisie is veel te zien.
Programma's voor grote mensen:
Film, toneel en sport.
Op de televisie kun je ook zien, wat er in de wereld gebeurt.
Dat komt in het journaal.
Maar er zijn ook programma's voor kinderen.
Er is ook een journaal voor kinderen.
Dat is het jeugdjournaal.

De studio.

Een studio is een zaal waar de programma's worden gemaakt.
Vaak wordt een programma van tevoren opgenomen.
Pas veel later zie je het dan op de tv.
In de studio zijn camera's.
Die nemen het programma op.
Dan staat het op film.
Er zijn ook microfoons.
Die nemen het geluid op.
Er werken veel mensen in de studio.
Ze staan achter een camera of zorgen voor het geluid.
Ook worden er films gemaakt in de natuur of op straat.

De uitzending.

Na de opname komt de uitzending op de televisie.
Dat gebeurt niet altijd meteen.
Er zijn veel programma's die veel later pas op de tv komen.
Maar soms is een programma gelijk op de tv te zien.
Dat is een live-uitzending.

(Ronkes Agerbeek-Blokland, 1983)

4. Wat is de titel van het verhaal?

.....

5. Heeft deze tekst ook kopjes?

.....

6. Hoeveel alinea's heeft deze tekst?

.....

7. Welk kopje past het beste bij de eerste alinea?

Zet een rondje om het goede antwoord.

- A. Film, toneel en sport.
- B. Het journaal.
- C. Er zijn veel programma's op de televisie.

Op de volgende bladzijde staat een tekst.
De volgende vragen gaan over die tekst.

8. Wat is dit voor soort tekst?

.....

9. Waarom ga ik deze tekst lezen?

.....

10. Hoe ga ik deze tekst lezen?

.....

Ga nu de tekst lezen.

Gehoorzaam.

'Annelies,' zegt moeder, 'ga eerst je kamertje opruimen.
Het is er een bende.
Wees alsjeblieft gehoorzaam.'
Maar Annelies heeft geen zin om gehoorzaam te zijn.
Ze is liever ongehoorzaam.
Moeder gaat naar de bakker.

Annelies gaat naar haar kamertje en ruimt alle rommel op.
Ze wil moeder best een plezier doen.
Daarom is ze toch gehoorzaam.
Ze zet het speelgoed in de kast.
Ze trekt haar bed recht en zet de boeken op de plank.
Kijk eens!
Zo lijkt haar kamertje veel leuker.
Wat nu nog?
Ze gaat haar tafeltje en stoelen wrijven.
Met boenwas.
Dat doet moeder ook altijd.
Annelies kan de boenwas nergens vinden.
En daarom neemt ze maar boter.
Boter is net zo vet als boenwas.
Ze doet vreselijk haar best.
Ze smeert wel een heel pakje boter op de
tafel.
Maar hij gaat niet glimmen.
Hij ziet er vreselijk uit.
Hoe hard Annelies ook wrijft.

Daar komt moeder.
En moeder wordt vreselijk boos.
'Wat ben jij dom,' zegt ze.
'Moet je eens kijken hoe alles er uit ziet!'
Maar Annelies zegt:
'Ik ben helemaal niet dom.
Ik ben gehoorzaam.'
Dat is waar.
Soms is ongehoorzaam beter dan gehoorzaam!

(Verroen en Kuiper, 1979)

11. Hoeveel alinea's heeft deze tekst?

.....

*Altijd als je iets gaat lezen moet je eerst bedenken wat voor soort tekst het is.
Ook moet je bedenken waarom en hoe je die tekst gaat lezen.
Een verhaalttekst lees je bijvoorbeeld heel anders dan een opzoektekst.*

*Begrijpend lezen is dus niet alleen het lezen in de groep op school.
Alles wat je nu leert gaat over LEZEN.
En lezen doe je thuis, op school en overal!*